

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR.)
Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: SOÓTHY GYULA.
LAPTULAJDONOS
AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor
Félévre — — — — — 4 „
Negyedévre — — — — — 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

A háború borzalmai.

Két rendkívüli érdekes közlés került nemrégiben az európai újságokhoz, amelyek szinte hivatalos hitelességű adatokkal illusztrálják a balkáni háború nyomán fakadt rettenetes nyomort és pusztulást.

Az egyik az erre alakult konstantinápolyi bizottság közleményeinek harmadik sorozata. A másik a brit balkáni segítő-alap helyszíni megbizottjának, — Joung Wilkie, filippopoliszi brit konzulnak jelentése öthetes körútjáról, amelyet a segítségek kiosztása céljából tett Macedónia keleti felében. Ez okmányok egymással nagyon szoros vonatkozásban vannak. Csak az tudja megérteni a Joung úr jelentésében adatokkal jellemzett borzalmas nyomorúságot, aki azt is elolvassa, hogy micsoda embertelen módon bántak el a balkáni „szabadsághősök” egyes csapatai, főleg pedig a rendes csapatokat kísérő komitádcsik a védtelenné vált mohamedán lakossággal.

Tikvesben példál szerb csapatokkal együtt foglalták el a tért a bolgár komi-

tádesik. Hogy a szerb katonákat is rábírák az öldöklésre és rablásra, egy szerb katonát takarmány beszerzés címén bevitték egy Huszein nevű török házába és ott legyilkolták. Azután a gyilkosság vádját tették a szerb parancsnok előtt a törökök ellen. A szerb katonák és bolgár komitádcsik három napon át mészárolták és rabolták a község lakosságát. Ez Kavadarban történt, a tikvesi járás főhelyén. Hasonló sors érte a közeli falvakat is.

Avret-Hiszszar járásban, Körkut községben a lakosságot egy moséba és egy csűrbe csukták. A mosét és csűrűt fölyűtötták s a lángok közül menekülőket lelővöldöztek. Így csinálták dolgukat valaha a tatár rablócsapatok Magyarországon is, de ezek legalább nem kívánták, hogy civilizált népnek tartsák őket.

És ilyen dolgokat olvasunk a füzet minden lapján. Túrelmes statisztikus milliókban olvashatná össze a kizsarolt és kirabolt pénzt, tízezrekben a lemészárolt embereket, akikről több valószínű névsor is van.

Ugyancsak sommásan kellene eljárni

egy büntető bíróságnak, hogy a gaztettek ez iszonyú tömegét megtorolja, amelyeket a konstantinápolyi publikáló bizottság vérpiros füzeten hoznak az európai nyilvánosság elé.

Hinnünk kell, hogy a művelt emberiség fölháborodása Bulgáriában is, Szerbiában is bíró elé fogja kényszeríteni a balkáni zsványokat. De a szóban lévő gaztettek nemcsak ennyiben érdekelnek bennünket.

Sykes Márk brit parlamenti tag a Times hasábjain vetette föl azt a kérdést, hogy mit fognak szólni a mostani balkáni eseményekhez az ázsiai mohamedán világ milliói? Vajon nem fogják-e a többi európai népeket is a délszláv bandák cinkosainak tartani, amiért szó nélkül nézték a muzulmánok kegyetlen írtását. Hiszen ha török vagy ázsiai kurdok engedtek meg maguknak egy kisebbszerű szláv vagy örmény gyilkolást, London utcái tiltakozó mitingektől voltak hangosak. Most pedig százezerszámra ölték le a balkáni szlávok a muzulmán aggodat, asszonyokat, csecsemőket is ázsiai Törökország mohamedán lakosaiban, akik kö-

T Á R C A.

A nép ereje.

(Elmondott a népszövetség közgyűlésén Gyulafehérvárt, 1913. évi március hó 30-án délután.)

(Folytatás.)

Nagyon sajnós, hogy édes hazánkban is erősen divik a potya szeretet, miből világos, hogy ennek ellenkezőjét, a becsületes munkát nem igen szeretik. De a hol munkagyűlölet és potyaszeretet van: ott egyúttal uralkodik, a rablási vágy is. Ott hangoztatják még a saecularizációt is. A hol nincs munkaszeretet, ott nincs tisztességérzet. Kérdés, hogy mi az a saecularizatio? Ez bizony rablás, még pedig templomrablás, egyházzrablás, mit a törvény szigorúan büntet. El akarják venni az egyház vagyonát, még pedig törvényhozás útján. A népet bolondítják, hogy a papi vagyon elvevése által milyen boldog lesz. Ez a népnek csak becsapása, megcsalása. Ha el is vennék a papok vagyonát, abból a népnek egy fillér se jutna. Azok raknának zsebre mindent, kik a népet bolondít-

ják és felakarják eszköznek használni. A népnek az egyházi vagyonból csak is addig van haszna, míg a papok kezében van. Ha a papoktól elveszik az egyházi vagyont, a nép vérzik a legtöbbit. A papok rendszeren szegény iparosoknak, és munkásoknak, földműveseknek gyermekei. Szorgalmas tanulás, munka és jó erkölcsök révén csakis a papi pályán tudnak a nép gyermekei boldogulni. És ha felemelkedhetnek, ők tesznek a szegények számára alapítványokat és mindig segítik szegény rokonaikat. Simor János híres hercegprimás iparosnak volt gyermeke. A mostani hercegprimásnak szülei szintén iparosok voltak. Ha elvették a papi vagyont, csak itt Gyulafehérvárt havonként a szegények hatszáz koronát veszítenének, mert ennyit osztanak ki hivatalosan. Azonkívül az ittvaló papok majdnem minden vagyonukat itt költik el és itt osztják ki feltűnés nélkül. Ha ezen források bedugulnának, a város kénytelen lenne új adókkal és gyűjtésekkel pótolni a hiányt.

Franciaországban az egyházzrablás megtörtént. Körülbelül huszonhat milliárd frankot reméltek ezen műveletből. És tényleg az állam kapott három millió frankot. A többi elázott az agitátorok kezén.

A nép egy fillért se kapott. A felsülős óriási nagy volt. Az iskolák, kórházak és jótékony intézetek a rablás után üresek maradtak; a szegények és betegek az utcára kerültek; a gyermekek iskola nélkül voltak. Az állam természetesen kénytelen volt mindezekről gondoskodni és nagyon szomorúan tapasztalja, hogy az egyszer kapott három millió hasznot évenként több mint kettőszáz millióval kell hogy megfizesse. A népre pedig hasonló helyett a rablás miatt iszonyú teher nehezedett. Saját templomáért, mit az állam elvett, hasznóbért kell fizetnie; úgyintén a plebánia lakért is. A papot, kántort, tanítót ő kell hogy tartsa, mert a miből eddig éltek, azt az állam elvette. Az állami iskolák fenntartására nagy adót fizet a nép, de gyermekét oda nem szereti küldeni, mert istentelenül nevelik ott a gyermeket. A nép a gyermekek jó nevelése végett iparkodik maga iskolát emelni és fentartani; de ez ismét igen sokba kerül. A nép nyög az elviselhetetlen új teher alatt, az agitátorok pedig vígan nevetnek a markukba, hogy a buta nép által sikerült rabolni és meggazdagodni. Így fest valójában a saecularizatio. Józan eszű nép ezt nem akarhatja.

Oberbauer A. utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégibb egyházi szerek, ruhák, zászlók. stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

zött anny európai ember keresi a kenyerét, meg fog erősödni a hit, hogy nekik a keresztények halálos ellenségeik, akiket csak addig ismernek el embernek, míg nincsenek a hatalmi kényükre adva. Nagy-britániának sok millió mohamedán alattvalója van, az efféle hit nagyon sokat érhat neki. Ezért áldoznak az angolok magánúton tömérdek pénzt a Balkánon még életben nyomorgó törökök segítségére, hogy legalább így ellensúlyozzák az orosz barátságba gabalyodott kormányuk hivatalos magatartását.

Ezért alakult a balkáni segítő-alap: ezért vitte Joung konzul úr személyesen az angol pénzt a török inségeseknek. Ezért járta be öt hétig tartó körútjában Dovlen, Xanti, Szeresz, Kavala és Gümöldzina városokat meg a környékét, ke-
reken tizenkétezer embert mentvén meg az éhhaltól.

Joung úr jelentésében szintén igen sok a szívfaecsaró részlet. Fölháborodunk, mikor olvassuk, hogy miként menekült Mihelkova község lakossága Dedeagacsba s mint rebent innen megint vissza hegyes pátriájába. A 110 házból ekkorra már csak 10 maradt meg. Kétszázhatvan ember a 10 házba zúfolva várta a halált. Xantiban, melynek híres dohánya előbb jómódban tartotta a lakosságot, nem kevesebb, mint háromezer embert kellett a végső nyomorúságban segíteni. Gömöldzsinában és Dedeagacsban szintén iszonyú volt a mohamedánság nyomora. Ez utóbbi helyen a fővámtiszt előbb havi 400 koronás fizetésű tisztviselő, gyújtót árult a kikötőben, hogy gyermekeinek egy kis száraz kenyeret adhasson. A bolgár hatóságok csak a legszegényebbeknek juttatnak egy kis kenyeret. A török tisztviselők otthagytak feleségei és gyermekei éhen pusztulnak.

Ha munkáról szólnunk, meg kell emlékeznünk a munkabeszűntetésről, vagy is a sztrájkokról is. A sztrájk némelykor jogos volt, mivel némely helyeken a munkásokat kizsárolták.

Kevés hért fizettek és igen sok ideig dolgoztatták. Ez ellen védekezni kellett. A kik elég ügyesek és bátrak voltak sztrájkot csinálni és ezzel a munkások sorsát javítani: igen nagy tekintélyre tettek szert és gazdag ajándékokban is részesültek. Azonban a sztrájk, a mi kezdetben üdvös volt, később bűnös útra tért. Ott is kezdették alkalmazni, ahol arra szükség nem volt, és így kizondhatatlan sok kárt okoztak. A sztrájk rossz útra tért az élelmes agitátorok kapzsísága és lelkiismeretlensége által. Ezek ugyanis észrevehették, hogy a munkások zsebéből, vagy esetleg a megijesztett munkaadók zsebéből könnyen, úgyszólván munka nélkül százezreket lehet kicsikarni és ebből nagyúri módon élni. Kezdték tehát a munkásokat derüre-borura igaztatni, csoportosítani, megadóztatni, hetenkint csak 18 fillérel; lehető és lehetetlen követelésekkel fellépni, karé és golyó elé állítani, stb. És pompásan sikerült. A munkás fizetett mint a köles; életét is veszélynek tette ki; és nem vette észre, hogy őt felhasználják, csunyaló becspaják és hátamögött kinevetik éppen azok, kik az ő véres-verejtékes filléréiből meggazdagodtak és urak lettek. Nem vette észre, hogy a heti 18 fillér rettenetes nagy adó. Nem vette észre, hogy

tulnak. A konzul kiemeli jelentésében, hogy a Xanti muzulmán pap, mint mondott lelkes imát a segítettek seregével együtt a nagy európai nemzetért, amelynek könyörületessége ítat talált a távoli Balkán muzulmán nyomorultjaihoz.

Itt eszünkbe kell jutni, hogy Bosznia-Hercegovinában sok muzulmán alattvalója van a magyar királynak is, a kik mostanáig a magyargyűlölő délszláv pártokkal fogtak össze. Vajon fölébrednek-e ezek az emberek a délszláv áfium okozta álmukból? Vajon lesz-e okuk imát mondani a törököknek a magyarokért, mint a Xanti mufti tette az angolokért?

Nem tudjuk, nem fontosabb kérdések-e ezek, mint azok, amelyek mostanság uralkodni látszanak — magyar nyilvános érdeklődésen.

Mikor a püspök Budán van.

Budapest, április 12.

Van Budán az Uri-utcában egy ház; külsejében szerény: a régi idők hagyományával komolyan és csendben sorakozó budai házak között nem igen hívja magára a figyelmet. Belsejében azonban az építészet remeke, — igazi úri ház. Ide szokott a püspök úr megszállni, ha kötelességei Pestre hozzák. A palota kényelméből és népességéből azonban keveset kér magának, — mindössze két szerény szobát a földszinten, ezek közül is egyiket az Ur Jézusnak hajlékává, bár ez is inkább az Ur Jézus hajléka, — ha szabad így mondanom: rendelő szobája, amennyiben a szoba legfőbb ékessége egy masszív terdeplő, melyen — ha itt van a püspök, — nap-nap után sok ember keresi a lelkek orvosát és orvoságát: Jézust.

a bolond sztrájkok rettenetes drágává tettek mindent és ő ha több újat is kap a sztrájkok folytán, mint azelőtt, az új és nagyobb munkabérral nem képes úgy el látni szükségleteit, mint azelőtt a sokkal kevesebb munkabérral. A munkabér erőszakosan felemeltetvén: a gyáros, vagy iparos felemelte a gyártmányok árát, hogy megélhessen. A kereskedő drágábban kapta cikkeit, tehát ő is drágábban adta el, hogy élhessen. A kisiparos drágábban szerezte be az anyagot, drágábban fizette segédeit: tehát ő is drágábban dolgozott. A gazda drágábban fizette a napszámot, magasabb áron szerezte be ruháját és egyéb szükségleteit; tehát hogy ő is élhessen, drágábban adta el a búzát, bort, állatot, stb. A gyáros, kereskedő, gazda és iparos tudott magán segíteni, mert mindent drágábban adtak el: de a szegény munkás és hivatalnok, hoppon maradtak. Nem volt más hátra, mint az államhoz forduljanak segítségért és az állam segített is rajtuk; de ezt ismét mi polgárok fizetjük meg a folytonosan emelkedő adóban. Ez a sztrájkoknak eredménye.

De a sztrájkok még sem mennek ki divatból. A vezetők a munkabérek magasabbra már nem merik emeltetni. De nekik tovább is élni és uralkodni kell. Más térre, a politikai térre léptek tehát. Jogot a népnek! Ez lett a jelszó. És ismét jó eszköznek tartják ezen mozgalomhoz a sztrájkot.

Ezelőtt talán hat évvel Csernoch János, a mostani hercegprímás Fehérvárt járt s ott nagy közönség előtt azt mondta, hogy az erdélyi püspök palotájába lépve úgy érezte magát, mint Mózes a csipkebokor előtt; érezte, hogy szent a küszöb, melyen át akar lépni, — páratlan apostoli munka szentelte azt meg s csak saruit megoldva léphet át rajta.

Csernoch akkor még csak képviselő volt s esztergomi kanonok, de súlyos, tekintélyes ember, kinek szavai nem obligát mondásként repültek el.

Mindig ez a mondás cseng a fülemben, — ha a budai palota felé visz útam. Nem léptem még oda be se korán, se későn a nélkül, hogy a lelki vagy fizikai segítséget kereső emberek csoportjával ne találkoztam volna. Ha feljön a püspök, megélénkül a csendes ház környéke. Isméri itt is őt mindenki. Egy este 9 óra után ment át a szomszédház utcába; a sötétben alig látszottak az emberek körvonalai, — de őt megismerték: a posztoló rendőrf hangosan köszöntötte: kezeit csókolom; az őrjárat némán tisztelgett, s az emberek készséggel nyitottak előtte útat. Diákjai, — tisztelői között mint a villám fut szét a híre, hogy itt van s megkedvődik az Uri-utcába a búcsújárás. 7-én legkedvesebb kötelessége hozta őt Pestre, — édes anyját kísérelte fel. Reggel 7 órakor kopogtam a szalon — illetőleg kápolna ajtaján. A kis oltár már virágdíszben állott, előtte pedig ott térdelt már gróf Apponyi Albert imakönyvet kezében. Korán meggyönt s a szentmisét várta; azután jöttek a kegyelmes asszony, Majláth Gézáne két leányával, Marietta és Etelka comnessal, és a kis Majláth Alajos gróffal. A kis gróf mindjárt a szentmiséhez készülő Püspök bácsi mögé állott, hogy ministráljon neki; pa-

Az újabb sztrájkmozgalom még veszedelmesebb az országra, mint az előbbi. Valóságos hazaárulás. Hogy a polgárságra minő nyomorúságot hozhat: azt még kiszámítani nem lehet. De hát választó jog kell, azt mondják. Öt évben egyszer szavazni, milyen nagy boldogság! Különösen még ha hozzá meg is lékelik a koponyáját. Én azt mondom, hogy szép az a választó jog, de nem érdemes azért olyan messze futni. Többet ér a munkásnak egy jó darab kenyér és hozzá egy jó darab szalonna. Ezt pedig becsületes munkával mindenki könnyen megszerezheti veszedelem nélkül is.

Ha valaki mindenáron választópolgár óhajt lenni: ezt is becsületes úton könnyen elérheti. Ha iparos, legyen önálló, dolgozzék jól, és mindjárt beírják a választók közé. Ha munkás, vagy földműves, szorgalmas munka és takarékoság által szerezzen házat, vagy földet: és mindjárt választópolgár lesz. Ha valaki annyira tudatlan, hanyag és ügyetlen, hogy magamagáról ilyenformán gondoskodni nem tud: az sem nem méltó, sem nem alkalmas arra, hogy politizáljon és a haza sorsát igazgassa. Azonkívül ki az a bolond, ki halálos ellenségének fegyvert ad kezébe és azután saját házába bocsátja, — habár tudja azt, hogy a családját ki akarja irtani. Hazánkban is vannak olyan elemek, melyek a választói jogot mint fegyvert ellenünk használnák föl. Ezeknek józan ésszel választói jogot adni nem lehet.

rányi kis emberke, ki a minisztrációból még keveset tud, csak azt tudja róla, hogy az kedves szolgálat az Ur előtt — nobile officium — de készséggel s szeretettel vállalkozott rá. Míse alatt ő is, valamint mindenik résztvevő megáldozott. Ez a reggel diákmentes volt és csendes volt. Sejtettem azonban, hogy aligha lesz az egész nap diákmentes és csendes.

Este 7 óraker benyitva a kápolnába, eleven zsvivaj fogadott. A kápolna szalonná volt átalakítva, a fotelekben, dívánon, székeken, minden sarokban jökedvű diákok ültek-álltak. Voltak köztük gimnázisták, egyetemi hallgatók, kadétok, tanítójelöltek; mindössze húszan lehettek, de a szám folyton szaporodott. A kerek asztalon datolya, füge roncok, tézsza maradványok, candirozott gyümölcsök, csokoládé hevert, dús lakoma maradványai; a meghívottak arcán, száján pedig jökedv csattogott, — sőt ugyancsak csattogott. Tudtam, hogy ezek mind gyónni jöttek, — sőt a szomszéd szobában folyt is a gyóntatás, — meglepett tehát és bántott ez a hangos előkészület. A történelmi igazság kedvéért meg kell jegyeznünk, hogy a püspök úrnak fehérvári fia sem, de pesti fia sem tudják kellőképpen értékelni és megbecsülni azt a kiváltságos helyzetet, melyben a jó Isten kegyelme részesítette őket azáltal, hogy egy Mailáth püspököt adott nekik s melyben a Kegyelmes úr határtalan szeretete részesíti őket, valósággal szolgáljuk szegődővén. A szabadság szabadosságáig nő bennük. Esembe jut itt a vidéki gimnáziumok ezernyi ezer szegény gyermeke, kik kalaplevéve, szent tisztelettel néznek reá, ha közéjük megy s lélegzetüket is visszafojtják közelében.

Itt mondom, jökedvű volt a hangulat. Kétségtelen, hogy a deris, tiszta lélekből fakadt ez a jökedv s ez megengedhetővé tette a zajt is. Aminthogy, a főpásztor igazán mindent megenged és megtesz gyermekeiért. Apostoli munkálkodásának két karakterisztikuma van. Egyik az, hogy ő az ifjúságnak embere testével, lelkével. Idejének javarészt azoknak adja; gyönyörűsége az emberek fia között lenni — a szó legszorosabb értelmében véve ezt, — hiszen igaz gyöngyöt lát a csillagó bogárszemekben, a kócos, kipirult emberkében s addig akarja a gyöngyöt keretbe foglalni, míg az ragyogó, mocsoktalan s nem dagadt jóval túl a keret határain. S abban áll különösen az ő gondviselés-szerű küldetése, hogy ebben a nagyszerű programban nem dolgozik elszigetelten, mindenki, aki kapcsolatba jut vele, érezi az ifjúságról lüktető vérenek dobbanásait s követi őt. Nagy lelkének, szellemének egész iskolája van s ez az iskola csodálatos lelkesedéssel és szervezetséggel dolgozik az ifjúság megmentésén, vezetésén, — a regnum marianum kiépítésén.

S mégis vannak, — sőt sokan vannak; kik ebben a csodás munkájában nem értik meg a főpászort. Nem értik, hogy miért áll bele a zsvivajó gyermekeseregbe és miért legtöbbször oda, mikor ő az egész Erdély s övé az egész Erdély. Miért pazarolja figyelmét, szeretetét, bőkezűségét ezekre a — még nullákra, bár százásokká, ezrekké válható nullákra. S ha valaki nem ért valamit, annak akaratlanul is ke-

rékkötője; kerékkötője difamáló szóval, kerékkötője cselekedettel.

Elhiszem, hogy sokan nem értik meg a főpászort, hiszen végtelen optimizmus kell ahhoz, hogy valaki többet tegyen azokért a gyermekekért, mint a mennyit én csak el is képzelhetek, — holott bizonyos, hogy ezzel az optimizmussal nagyon sokan visszaélnék. De hát, ha én nem értem ezt, — nem leszek azért kerékkötője az apostol munkájának; elteszem kételyemet, kritikáimat, hallgatók s félreállok a tevékeny szeretet útjából.

A püspök úr munkálkodásának második karakteriuma az, hogy ő Erdélyben ezen a vallásában megosztott földön a megértés, és kölcsönös megbecsülés szellemében dolgozik, melynek irányító gondolatát ő maga mondotta meg ugyancsak az ifjúságnak: elleneinket, — helyesebben a tőlünk idegenkedőket nem legyőzni akarjuk, hanem meggyőzni s hozzánk, világnézetiünkhez s Egyházunkhoz közelébb hozni.

S nekünk ebben őt egész meggyőződéssünkkel követnünk kell, hiszen nem lehet másképen kulturunkat végezni, csak a megértés, kölcsönös nagyrabecsülés szellemében. Az egyet nem értés, villongás mindig szétbontó, destruktív irányú, s ha a villongásnak vallás az alapja, kárhözatos az ereje és eredménye. Pedig hát mi kulturunkat akarunk. Előbbre vinni ezt a világot, — előbbre vinni az Ur Jézus útján, — nem nyomorúságokon, nem szenvedéseken, — ezt szükséges a ciliciumos, paszszív lélekkel szemben hangsúlyozni, — nem megaláztatásokon; csenevész idálok ezek, — hanem földi jóléten, boldogságon és megelégedésen át az örök boldogságra. A kulturának célja és értéke pedig éppen ez a boldogság; nem a gyárak sokasága, nem a füstölő kémények, hanem az ember s a boldogság; s nem is általában az emberi boldogság, hanem az egyes ember boldogsága. S vajjon kitudja ezt a célt a legigazabban szolgálni? Az állam? Az állam a nagy tömegekkel foglalkozik. Kulturális, filantrop intézményeink? Ezek többé-kevésbé az egyes emberekkel ugyan, de nem az e g é s z emberekkel, hiszen távol állanak a lélektől.

Csak az Egyház gondolja féltékenyen az e g é s z embert testével, lelkével egyetemben; az készíti neki földi boldogságot is, örök üdvösséget is. Ennél igazabb kulturunkát nem képezlek. Nos hát, dobják ennek a munkának medrébe a más vallásúak lenézésének, meg nem becslésének kaoszt; piszkos és romboló áradat lesz belőle, előnti ezt a vallási türelmenek sokszor emlegetett klasszikus földjét.

Ezek juttottak eszembe, míg a Püspök úr a késő esti órákban róttá édes robotját; keféltette diákjait. Vacsora idő rég elmúlt, — a család megvacsorázott, — s az ő része érintetlen maradt. Fél tízkor még ott állott a szoba közepén breviáriummal kezében s várta utolsó gyónóját.

8-ika kedves családi ünnep volt a budai palotában. A Püspök úr első szentáldozásban részesítette Zichy Rafael gróf kis fiát, Domonkost. A család részéről már korán ott voltak a kápolnában a Püspök úr édesanyja, ki is a kis Domonkos grófnak dédanyja; Pallavicini Ede őrgróf: — a kis Domonkos nagyatyja — és Pallavi-

cini Edéné őrgrófné; Hohenlohe Hohenlohe Klodvigné; gróf Mailáth Géza, — gróf Mailáth Gézáné, Marietta és Etelka komteszkek, Mailáth Alajos gróf, a kis minisztráns. Püspök Ur két izben is beszélt Domonkos grófnak, rámutatva arra az igen nagy kegyelemre, hogy már korán, serdülő gyermek korában járulhat az Ur asztalához, s részese lehet az Ur Jézus kincseinek, — míg oly sokan vannak, akik ebben a kegyelemben nem részesülnek.

A kis gróf fogadalmat tett, hogy Jézushoz, s Egyházához minden körülmények között hű marad s ha majd ereje és tekintélye képesítik, megfogja azt védeni. Az unokával együtt járultak az Ur asztalához a nagyszülők, — a galambösz és mindig vidám Kegyelmes asszony, s a rokonok.

A délután programja már készen volt. Természetes, hogy ez a délután is a diákoké volt. Otthon kereste fel őket Püspök úr a Rákócziánumban és Regnum Marianumban.

Szombaton, — mikor Püspök úr viszatért Pestre, folytatódott a munka. A szalon asztala megtelt fűgés, datolyás ládikákkal, a szalon megtelt lelki egyensúlyra és fűgére éhes diákokkal s tartott a gyóntatás kilenc óra utáni. Azután még átjött a Püspök úr Pestre, a messi Józsefvárosba, hogy meglátogasson egy pátriárkai kort ért öreg embert, ki késő öregségében is megtartotta lelkének gyermekded üdeségét és rugókönységét, — még most is, — 88 év után reméli, hogy felgyógyul s dolgozhat az Ur Jézusért.

Vasárnap kétszeres ünnep lehetett a Püspök úrra nézve.

Az idő igazán nem volt valami ünnepi. Kora reggel már aszozos hó nyomta a járdát s még egyre hullott. Kockázatos dolog volt útnak indulni. A Duna felett mérges szelek kavarogtak, a víz haragosan hullámozott; a Mátyás-templom mellett fergeteg táncoltatta a szitáló havat. Csunya, nagyon csunya idő volt, milyet csak egy korgó gyomrú garabonciás diák akaszthat a világ nyakába. Ezen már semmi sem segít, — csak a jófajta pesti humor. Ez bőven terem Pesten.

A lánchíd környékén egy idősebb úr halad a Dunaparton. A szakadó hó ellen kiéssziti paraplóját, de semmiképen sem sikerül a havat parirozni. Ha jobbra tartja, — balról veri; balra tartja, jobbról veri; bekanyarodik az ernyő alá, bajusza köré, gallérja mögé, mindenüvé. Az öreg úr mérge egyre hangosabban kezd fortyogni; betetőzésül a szél bekerült az ernyő alá s kifordítja azt. Az öreg úr szemében szörnyű kitörés villámai ültek; — egyszerű a végzetes pillanatban előtte termett egy pesti gamin s kezeit zseibe dugva fontoskodó arccal kérdezte: bácsi haragszik? — „Hát hogy a ménkübe ne haragudnám?“, — „Nohát, akkor írjon egy szomorú levelet a mamájának“, s a következő pillanatban már a második utcában fűtyöltte az aranyeső áriáját.

Ez a kis kép egy csepp méz volt számomra az idő ellen. Megvoltam azonban győződve arról, hogy az idő sokakat, — legalábbis a távolabb lakókat megakadályozza abban, hogy Budára siessenek. Lám, csalódtam.

Az Uri-utcai palota lépcsőházának márvány angyalkái ugyancsak furcsán

fel voltak ruházva; mindeniknek karjára cilinderek voltak akasztva, mindeniknek fejét keménykalap — lágy kalap volt téve. A lépcsőház el volt borítva felöltökkel, nagykabátokkal, galucsnikkal, esernyőkkel. A kápolna pedig szorongásig telve volt, — sőt a szomszéd szobában is sokan voltak. Itt nem volt nyoma a zord időnek, itt a lelkek napja ragyogott s a kis kápolna derültségben, verőfényben úszott. Zsongott a confiteor; sokan voltak, az én becslésem szerint 45-en, — az inas becslése szerint 50-en. Ő t. i. a mise utáni agapéval, liter tejek, zsemle számával, cukorral, miegymással szoros vonatkozásban pontosabb népszámlálást tartott.

A család tagjain, — diákokon kívül ott volt Zichy Nándor leánya Livia comtesse.

A Püspök úr 45 embernek osztotta ki az Ur testét; ez avatta kedves és szép ünneppé a napot. Azután elbúcsúzott pesti gyermekeitől, mert fontos és szép kötelességek szőlítják hosszabb időre haza, szép Erdélyországba.

Az első emeleti ebédlő pedig hosszú, fehér asztallal várta a távolabb lakókat. A tej ijesztő mértékben fogyott, — én gazdasági krisztól félttem, de az inas bizalomgerjesztően mosolygott bele — belekacsintva a fehér kancsóba.

T A N Ū G Y.

Találkozás egy radikális tanítóval.

A napokban találkoztam egy radikális kollégával, ki tudva, hogy én a megelégedettek közé tartozom, így üdvözölt:

— Jó napot, harangozó úr!

Privát háznál voltunk vendégként s így nolensvolens egész este ennek a kollégának csipős filippikáit kellett hallgatnom. Az illető öszfejú, nyugdíjba induló tanító már. Ujjain arany gyűrű ragyogott, finom arany órája arany láccal van jószövetű mellényéhez erősítve, talán még a foga is arannyal van plombálva. Felnőtt gyermekei mind jómódban — egy ügyvéd is van köztük — az ő saját testi terjedelme jóval a métermázsán fölül lehet. És ez az úr sehogy sincs megelégedve, de még arra is haragszik, aki megelégedett mer lenni.

Éhbér... gyáva tanítónép... papszeléd... ezek a kitételek írogattak legtöbbet beszédében. Néhány szerény kísérletet tettem a magam nézetének nyilvánítására, de pórul jártam. A kollega — ügyes szónok! — egy merész fordulattal szamaraknak deklarálta a vele ellenkező nézetet vallókat. (A titulus nem nekem szólt, oh korántsem, a jelenlevő mindig kivétel.)

Attól fogva aztán csöndesen hallgattam őt. Több tanító is volt jelen, azok arcáról részint helyeslést, részint nemtelisést olvastam le.

A radikális kolléga aztán hosszasan kifejtette, milyennek kell lennie az ő szája ize szerinti tanítónak.

1. Az általános, egyenlő és titkos választói jog hívének kell lennie, mert csak

is ezzel létesülhet a tanítót jól díjazó parlament.

2. A papokat gyűlölnie kell.

3. Az iskolában a szocializmust kell terjesztenie. Könnyen megy ez szerinte; szolgált egy példával is. Ha pl. Dózsa Györgygyűl foglalkozunk az iskolában, azt ne mint lázadót állítsuk a gyermekek elé, hanem mint a népjogoknak a bourgeois által kegyetlenül agyonkínzott mártírját.

4. A latifundiumok, kötött birtokok, papi vagyon felosztására törekedjék...

Hát ott, a vendéglátó szíves házigazda fehér asztalánál nem akartam vitakozni már csak azért sem, mert érveimre érvek helyett esetleg gorombaságokat kaptam volna. Megkísérlem azonban a radikális kolléga nézeteire néhány sorban itt reflektálni, mert tudom, hogy sokan vallják az ő nézeteit.

1. A tanító legyen tanító és ne politikus. Amióta újságot olvasok, sokszor tapasztaltam, hogy a hivatásos politikusok között is van akárhány, aki nem ért a politikához, sőt a hozzáértők is ugyanabban a kérdésben igen sokszor változtatnak nézetet. Hogy milyen választói jog volna legjobb, erre nézve legkitünőbb államférfiaink sincsenek egy nézetben. Abban is szabad talán kételkednem, hogy az a bizonyos népparlament eldorádót teremtené a tanítóknak. Ha mi itt praedjudicálni akarnánk, hamar ránk olvashatnánk: „Sutor, ne ultra crepidam!”

2. Hogy gyűlöljem a papokat? Miért? Talán azért, mert fellebbezőim? Sokkal inkább ajánlanám, hogy bizalommal, szeretettel közeledjünk hozzájuk. Régi dolog, hogy a bizalom bizalmat, a szeretet szeretetet szül. Utóvégre fellebbezőknak kell lennie és azt hiszem, a világi fellettes is az őt tisztelő alantast szereti, pártolja. A pap hivatásához tartozik, hogy az igazságot szóval hirdesse, példával tanítsa; ha tehát én igazságos vagyok ahhoz a paphoz, egész bizonyosan remélhetem tőle is az igazságos mértéket. Valaki vagy valami iránt előítélettel lenni a logika legemeibb szabályaiba ütközik; nekünk tanítóknak pedig logikusoknak, tehát indokolatlan előítéletektől menteknek kell lennünk.

3. Hogy az iskolában milyen magot szórjunk, arra pedig kötött marsrutánk van.

Köt bennünket a tanterv meg a tankönyvek, de főképpen köt a hivatalos eskü. Nem felelhetjük el, hogy hivatalos eskünkben, melyet mindegyikünk saját aláírásával ellátva őriz fiókjában, (ha jól tudom, az én radikális kollégám is!) mi foglaltatik: ... „magyar hazám és alkotmányom iránt tántoríthatatlan és rendületlen hűséggel viseltetem, az ország szentesített törvényeit és törvényes szokásait megtartom, a hazai hatóságok törvényes rendeleteit... teljesítem, a gondjaimra bízott ifjúságot a magyar haza szeretetében fogom nevelni”... Kérem, ezzel szemben mi semmiféle privát nézetet sem vihetünk az iskolába, hacsak nem akarunk eszközgök lenni és magunkat megtorlások kitenni.

Szeretem összehasonlítani a jó tanítót a jó katonával. A katona ne politizáljon, ne valljon fellebbezőival ellenkező nézetet, hanem vakon engedelmeskedjék.

Hogy a renitens, politizáló katonaság mennyit ér, most látjuk, mikor a török hadsereg szemünk láttára kudarcot kudarca után vall.

A tanító sem vihet az iskolába más elveket, mint amelyek neki kötelességévé tétettek, az iskolában a tanító csak a hazafias és vallásos szellem ápolója lehet. Ugyan hová jutnánk, ha minden tanító a saját szája ize szerinti osztálypolitikát akarná növedékeibe önteni? Elképzelhetni is abszurdum.

4. Az itt elmondottakból folyik aztán az is, hogy nekünk tanítóknak sem a latifundiumokhoz, sem a papi birtokokhoz semmi közünk sincs. Én azt hiszem, az ezek ellen való agyarkodások az irigységen alapulnak. Az irigység tudvalevőleg egyik csunya főbűn s mint ilyen méltatlan a tanítósághoz, mely növedékeinél az ily bűnöket büntetni szokta.

Ha megelégedettek akarunk lenni, ne azokra tekintsünk, kik nálunk jobb sorban vannak, hanem azokra, kiknek helyzete mienknél rosszabb. Ha elgondolom, hogy én mint segédtanító valamikor 230 forint évi fizetést kaptam, most pedig arra van kilátásom, hogy 3200 koronával mehetek majdan nyugdíjba, bizony örülök és hálás szívvel áldatom az Istennel azt, aki ezt a törvényt megteremtette.

Veridicus.

H I R E K.

A pápa állapota javul. Az egész keresztény világ mély illetődéssel tekintett Róma felé a napokban. Öszentsége, X. Pius pápa állapotáról aggasztó hírek vitt szét a táviró. Súlyos betegség támadta meg az ősz Szentatát és mármár katasztrófától tartottak, de az isteni Gondviselés megóvta az Egyházat a szomorú és fájdalmas veszteségtől. Örömmel jelenthetjük, hogy a pápa állapotában állandó javulás állott be és a teljes gyógyulás csak idő kérdése. Nagyváradra közvetlen Rómából, a legbeavatottabb forrásból tegnap a következő távirat érkezett a pápa állapotáról:

Reggel lázmentes köhögés enyhült, bronchitis javul, általános állapot kielégítő.

Adja Isten, hogy a javulás tartós legyen. Imádkozzunk érte!

Főpásztorunk Désen. Püspök urunk kedden, 15-én B o r o s József titkára kíséretében Déstre utazott, hogy az ottani szent Ferencdi kolostor 200 éves évfordulója alkalmából a jubileumi ünnepeken részt vegyen. Ebben az évben van ugyanis kétszáz éve annak, hogy a kolozsvári szent Ferencdi zárda kiküldöttje, Weiner (Werner) Konrád hittérítő szerzetes több itteni nemes család adakozásából felépítette az első négyszobás kolostort 1713-ban. Ekkor még csak az itteni sókamara jóvoltából élt a jámbor Weiner páter, mely évi 20 forintot, 12 köből búzát, 12 köből zabot és 12 szekér szénát adott fizetésül a hittérítőnek. Azóta emeletes bérpalotája, szép temploma, fiú- és leányiskolája van a szerzetnek, melynek jelenlegi gvardiánja P. B i r ó Lőrinc szent Ferencdi szerzetes. A mostani jubileumra három új harangot is vett a római katolikus egyház, a

melyek először aznap szólaltak meg püspök urunk érkezésekor. 16-án diszebedett ad a kolostor, melyen résztvettek a város hivatalfőnökei, az összes felekezetek papjai és az egyház vezetősége. Ugyanakkor végeztek püspök urunk a bérmálást és 17-én visszautazott Kolozsvárra. Székelyére ma érkezett vissza.

Főigazgatói látogatás. Walter Béla, a nagyszabedényi tankerület főigazgatója április 11—15. napjain öt napig tartó hivatalos látogatást végzett a kérdívásárhelyi róm. kath. főgimnáziumnál. Ezalatt az idő alatt az iskola mindenmü ügyeit megvizsgálta. Tapasztalatait, észrevételeit az április 15-én tartott érkezőletlen közölte a tanári testülettel. Kérdívásárhelyről a főigazgató a szászsebesi gimnázium meglátogatására utazott.

Egyházközségi közgyűlés. A gyulafehérvári róm. kath. egyházközség április hó 20-án, vasárnap délelőtt 11 órakor a városok tanácstermében rendkívüli egyházközségi közgyűlést tart azon egyházközségi kiküldöttek választása céljából, aki az espereskerületi gyűlésen a többi egyházközségek kiküldötteivel az espereskerület két világi státusgyűlési képviselőjét választani fogja. A státusgyűlési képviselők választása hat évi időtartamra történik. Az egyházközségi elnök-plebános ezúton is kéri a választási joggal bíró híveket, hogy a kiküldöttet választó közgyűlésen mennél nagyobb számban megjelenjen szíveskedjenek.

Távozó tábornok. A gyulafehérvári helyőrségnek feje: Radicevic Márton, cs. és kir. vezérőrnagy nyugdíjba vonulása előtt állva, mai hét folyamán már eltávozott a városból. Őszinte rokonszenvenünk kíséri a nyugdíjba vonuló tábornokot, aki úgy hivatalos működésével, mint a társadalmi életben is kiállotta mindenkinek tiszteltteljes szimpátiáját. Távozása fájdalmasan érinti a gyulafehérvári róm. kath. főgimnázium tanulóifjúságát is, a melynek főleg testi nevelése és képzése iránt élénk érdeklődést tanúsított. Megjeleléseivel kitüntetett minden intézeti ünnepeket, tornaversenyek díszelője volt, ő maga oktatást és útbaigazítást adott nagy szívességgel a céllövést gyakorló tanulóifjúsáknak, az elmúlt évben céllövő versenyt rendezett a tanulóknak s erre nemcsak 100 koronát meghaladó jutalmi ajándékot hozott össze, hanem ő maga is ott volt a versenyen s szép emléktárgyat tűzött ki jutalmul a legjobb céllövőknek. Igazán nemes érzésű, ideálisan művelt férfiú volt, akire tanulóink mindig hálával és tisztelttel fognak emlékezni.

Ajánldék. A gyulafehérvári róm. kath. főgimnáziumnak Ávéd Jákó lovag, ny. gimn. igazgató „Az Időjárás” című tudományos folyóiratnak 15 évfolyamát adományozta. Kath. intézményeinknek ezen úton való támogatását követendő például ajánljuk.

Időjárásunk. Szeszélyes játékát űzi április; mely ha játék volna, de elszomorító valóság. Mult vasárnap reggelre 2° hideg volt — azóta többször havazott s a meleg délig is csak 4°-ig tud felmenni. Nagy a kár a szőlőkben, gyümölcsökben. Ismét drágaság elé nézhetünk. Szegény fecskék kínlódnak, pusztulnak. A fűtést ismét el kellett kezdeni, a téli gúnyák előkerültek. Egy darabig nincs kilátás az idő javulására.

A státus igazgatótanács ülésén városunkból résztvettek Kovács Lajos és dr. Koródy Péter kanonokok.

Megjelent a VIII. sz. püspöki körlevél. A főpásztor szózatot intéz a hívekhez, mit április 27-én (a máltai kongresszus befejezése napján), a szószékről kell felolvasni. A Gergely-féle misékről hoz dekretumot. A József kir. herceg szanatórium javára 766 korona 47 fillér gyűlt be. Hozza a madarak és fák napjának megülesi módzatait az iskolákban. Utasítást ad a státusgyűlési képviselők választása ügyében.

A Maros szabályozása. Az erdélyi kereskedelmi és iparkamarák nemrégben feliratot intéztek a kormányhoz a Maros folyó mielőbbi szabályozása érdekében. A kormány a feliratra azt válaszolta, hogy az ügyre a jövő évi költségvetéstől kezdődőleg nagyobb gondot fognak fordítani. A kamarákat nem elégíti ki a kormány válasza, mert évről-évre megismétlődő árvíz égetően sürgössé teszi a Maros szabályozását, különben teljesen koldusbotra jut a folyam mentén élő lakosság. Az erdélyi kamarák ezért elhatározták, hogy a Maros szabályozásának ügyét állandóan felszínre fogják tartani és azt állandóan fogják szorgalmazni.

A gyulafehérvári róm. kath. hitközség 1913. évi egyházi adójának kivetési lajstroma a városi adóhivatalban ki van téve, mely e hó 21—28-ig ugyanottan betekinthető.

Az O. E. Lap olvasóinak figyelmébe. A Közművelődés multkori számában közöltetett — s a még be nem küldött előfizetési díjakra vonatkozólag felhívásunk — sajnos — nem keltette azt a viszhangot — a mi kívánatos lett volna. Az előfizetési díjak, a csekély 2 koronáséknak lassan szalngóznak. A kiadóhivatal jelentése szerint oly szomorú az állapot, hogy a 9. szám már nem jelenhetik meg éppen pénzühiány miatt. Kérjük, azért tisztelttel ismételtlen hátralekös olvasóinkat, hogy fizetési kötelezettségüknek minél hamarabb tegyenek eleget; nemcsak a meg kellene jellennie a kilencedik számnak, de addig nem adhatjuk le a kéziratokat a nyomdának, amíg nincs — nyomdáköltés Bizunk olvasóink ügybuzgalmában és jóakarátában, hogy nem fogják kimulni hagyni e kis lapocskát — az erdélyi oltáregyletek közvetítő kis hírnökeket.

A papnévendékek „Szalézi Szt. Ferencről nevezett E. M. E. Irodalmi Iskolájá”-nak az 1912—13. év folyamán alapító tagjai lettek: Nagyméltóságú és Főtisztelendő gróf Majláth Gusztáv Károly erdélyi püspök úr, szentkatolnai Pál István t.-kanonok, apát-plebános, és dr. Gyárfás J. Tihamér brassói főgimnáziumi tanár. Pártoló tagjaiul beléptek: Zlamál Ágost főgimnáziumi tanár, Gyulafehérvár; Czimbalmos József főgimn. tanár, Marosvásárhely; Csipak Lajos dr. főgimn. tanár Csikszereda; Butyka Sándor szentszéki tanácsos, plebános, Borbánd; Popp József plebános, Sárpatok; Huszár Ádám plebános, Magyarlajos; Szalay Máttyás és Radványi József hittanhallgatók.

A székelykeresztúri állami elemi iskola tanítóképző-intézeténél az 1913—1914. tanévre az I. évfolyamba felvétetik 36 növendék. Ezek részére több ingyenes (bentlakás, reggeli, ebéd és vacsora), feldíjas, egészízetéses és ösztöndíjas kedvezmény

van rendszeresítve. — Egész ellátásért havi 30 korona, feldíjas kedvezmény mellett havi 15 korona fizetendő. — A kedvezmények a középiskola vagy polgári iskola IV. osztályát végzett kitünő és jeles előmenetelű, növendékeknek fognak adományoztatni. A pályázati kérvények szabályszerűen felszerelve folyó évi május hó 31-ig az intézeti igazgatóságához nyújtandók be. Részletes felvilágosítást szívesen ad az intézet igazgatósága.

Kavarodás az EMKE-ben. Kolozsvárról jelentik: Az EMKE választmánya Beldy Ákos gróf elnöklésével ma ülést tartott. A választmány elfogadta azt a határozatot, a melynek értelmében az EMKE nem adott megbízást Sándor József főtítkárnak azon polémikus választat megírására és kiadására, a mely miatt Dózsa és Endre alispán és Fekete Gábor lemondottak tisztségükről. Kimondotta a választmány azt is, hogy a választatratra vonatkozó határozatról semminő jegyzőkönyvben nincsen nyom. Sándor József főtítkárnak bizonyítani kívánta, hogy igenis a választmánytól kapott megbízást s ezért bejelentette felebezését a közgyűléshez. A felebezést nem fogadták el. Sándor József ennél fogva rendelkezésére bocsátotta állását és kijelentette, hogy a közgyűlés elé viszi az ügyet. A választmány Menyhért Gáspár egyetemi tanár indítványára 19 szavazattal 17 ellenében kimondotta, hogy Sándor József választatrával nem azonosítja magát.

Puskás Gergely, a küiküllő kerület újonnan kinevezett főesperese ezüstmiséjét és beigtatását e hó 13-án ünnepelte meg a hívek meleg szeretete és részvételével. A beigtatást Karácsony Márton apát-főesperes végezte. Az ünnepi beszédet László János radnóti esperes mondotta. Délben 160 terítékű bankett volt, melyen felköszöntött mondott báró Kemény Ákos főispán, Csató Gábor alispán és Pekri Sándor főgondnok és a jubiláns. Verses felköszöntött mondott Muzsnay Kálmán. E felköszöntött azonban, minthogy helyi vonatkozású — sajnos — lapunk szűk kerete miatt nem hozhatjuk.

A gyergyói róm. kath. tanítói egyesület folyó év április hó 10-én nagyon népes gyűlést tartott a gyergyószentmiklósi központi róm. kath. fiúiskolánál. — Szentmise halgatása után Deák Mária tanítónő és Ferenczi István gyergyószentmiklósi kartársak gyakorlati tanítást tartottak. — A gyűlés 10 órakor vette kezdetét, melynek első pontja Miklósi István tanítóegyesületi elnök, kerületi tanfelügyelő úr igen magas színvonalon mozgó megnyitója volt. A megnyitóban, elnök, a szeretettel való áldásos nevelés következményeire mutattat. — A megnyitót után a gyakorlati tanítások megbirálása következett és mindkét tanítás sikeréről, a bírálók nagyon elismerőleg nyilatkoztak. — Az ismétlő leányiskola részletes tananyag besztatást tekintettel a gyergyói viszonyokra — Bara Etelka ujjalvi tanítónő ismerette nagy alaposággal és kimerítő részletességgel. — Ezen előadás nyomán szóba került az alkohol rombolása, mely ellen minden tanítónak magyar őszinteséggel kell harcolnia. — Felolvasást tartott Török Ferenc volt képviselő, csomaifalvi plebános az „Erkölcscről”. Példákkal és az ókori népek törvényeivel igazolta, hogy

azokban nagyobb erkölcsiség volt, mint a mai modern pogányokban. Felolvasása mely nyomokat hagyott a hallgatóságon.

Az erdélyi egyházmegye népmozgalmi adatai 1912.-ben. A püspöki iroda összeállította a 16 főesperesség összefoglaló kimutatását a múlt évről. E szerint 1912. folyamán az egyházmegyében

Született:	7.355 fiu, 7.109 leány.
Kereszteltetett:	7.248 fiu, 7.022 leány.
Halva született:	107 fiu, 87 leány.
Meghalt:	4.983 felnőtt, 3.942 gyermek.

A felnőttek közül elhalt:

Szentségekkel ellátva:	3.604 (1.762 férfi, 1.842 nő.)
------------------------	--------------------------------------

Szentségek nélkül:	1.379 (849 férfi, 530 nő.)
--------------------	----------------------------------

Kötött házasság:	2.936
------------------	-------

Tiszta katolikus:	2.561
-------------------	-------

Vegyes (Utóbbiak közül 110 passiva assistentiával.)	375
---	-----

Katholikus fél 450 esetben esküdt más vallásu templomban, ezenkívül tiszta kath. jegyepár 97 esetben tisztán polgári kötésre lépett!

A kath. egyházba tért:	
gör. keleti	49
református	226
evangélikus	36
unitárius	52
egyéb	26
zsidó	18
összesen:	407

A kath. egyházból átpártolt:	
gör. keletinek:	17
reformátusnak:	52
evangélikusnak:	23
unitáriusnak:	6
egyébnek:	6
zsidónak:	3
összesen:	107

Bérmálkozott fiu:	1.871
leány:	2.126
összesen:	3.997

Triesti általános biztosító társulat (Assicurazioni Generali) Budapest, V., Dorottya-utca 10. és 12. A „Közgazdaság” rovatában közöljük a Triesti általános biztosító társulat (Assicurazioni Generali), e legnagyobb, leggazdagabb és legrégebb biztosító intézetünk mérlegének főbb adatait. Teljes mérleggel a társulat mindenki- nek, aki e célból hozzá fordul a legnagyobb készséggel szolgál. Az intézet elfogad: élet-, tűz-, szállítmány-, üveg- és betöréssel szembeni biztosításokat. Közvetít továbbá: jégbiztosításokat a Magyar jég- és viszontbiztosító r.-t., baleset- és szavatossági biztosításokat az Első o. általános baleset elleni biztosító társaság, valamint kezességi és óvadék- biztosításokat, eltulajdonítás, lopás, hűtlen kezelés és sikkasztás elleni biztosításokat és versenylovak, telivérek és egyéb értékes tenyészállatok biztosítá-

sát a „Minerva” általános biztosító részvénytársaság számára. A gyulafehérvári ügynőség: Deutsch Adolf, főügynök Koozt Frigyes.

Anyák iskolájában arra fektetik a legnagyobb súlyt, hogy mivel legyenek a gyermekek akkor táplálva, ha a természetes táplálás az emlőn keresztül megszűnik? Ez iskola egyetlen tanítása, hogy minden anya tudomást szerezzen a Phosphatine Faliere létezéséről és annak pótolhatatlanságáról. Ki Phosphatine Faliere-el táplálja gyermekét, annak eredményes munkája biztosítva van, mert nincs jobb és értékesebb tápszer; kellemes ízű, könnyen emészthető, a fogzást megkönnyíti és biztosítja a csontrendszer fejlődését.

A siketnémák kolozsvári intézetének néhány növendéke tanári vezetés mellett e hó 27-én városunkba érkezik, s érdekes műsor keretében bemutatják a siketnéma oktatás fáradságos, de meglepő eredményre járó munkáját. Az érdekes előadás olyasféle keretekben fog mozogni, mint pár évvel ezelőtt a vakok tanításának bemutatásánál láthattuk. Reméljük, hogy a közönség ép úgy fölkarolja a szegény siketnémák ügyét, mint ahogy annakidején a vakoké iránt érdeklődött. Az előadás délután lesz a Vigadóban. Bővebbet a plakátok hoznak.

Jó lucerna termés. A mesterséges takarmánynövények termesztése hovatovább nyer jelentőségében, mert az állattartás ma már mezőgazdaságunk egyik legvédelmesebb ága. Különösen a lucerna és lóhere féléknek van nagyon fontos szerepe, amennyiben ezek nemcsak nagy tömeget, de egyszersmind igen tituló takarmányt is szolgáltatnak: ezeket kellene tehát nagyobb területen, de jobban előkészített, jobban trágyázott talajon termesztetni, a magyar gazda azonban ezen növények termesztése körül sem fejt ki mindig kellő gondot, távolról sem olyant, mint a német gazdák. Lucernának, lóherének szánt talaját nem műveli elég mélyen, nem alkalmaz elegendő istálló trágyát, különösen pedig nem használ foszforsav tartalmú műtrágyákat, holott e növények foszforsav fogyasztása rendkívül nagy, s így természetes, hogy az alkalmazott szuperfoszfátot nagy mennyiségű hálalják meg. Gy á r í s Józsefnek, az orsz. magy. kir. növénytermelési kísérleti állomás vezetőjének, most megjelent „Lucerna és lóhere kísérletek tanulsága” című munkája kimerítően ismerteti úgy a szerves, mint az ásványi trágyák hatását a lucerna és lóhere, s azon hazai kísérletek kivétel nélkül kedvező eredményét, melyek az ország különböző helyein lóhere és lucerna műtrágyázással végeztek.

KÖZGAZDASÁG.

A Triesti Általános Biztosító Társulat. (Assicurazioni Generali).

Március hó 26-án a társaság 81-ik rendes közgyűlése tartott meg. Besso Marco elnök jelenti, hogy a társaság vezérigazgatója terralban Richetti Odón sulyos egészségi tekintetéből és határozott orvosi rendeletre állásáról, melyet az intézet javára nagy szeretettel és felelet fényes sikerekkel töltött be, lemondott. Az igazgatóság és igazgatótanács, bár nagy sajnálattal, kénytelen volt az érdeműs

vezérigazgatónak lemondását a jelzett körülményekkel igazolt visszavonhatlan elhatározásánál fogva tudomásul venni. De azon kívánságtól vezéreltetve, hogy Richetti úr értékes közreműködése és gazdasági tapasztalatai a társaságnak továbbra is megtartassanak, az igazgatóság és igazgatótanács indítványozza Richetti úrnak, az igazgatóság tagjává való megválasztását. A közgyűlés Richetti úr lemondását a társaság körül szerzett hervadhatatlan érdemeinek hálás elismerése és mély köszönete kifejezése mellett tudomásul vette és őt közfelkiáltással az igazgatóságba beválasztotta. A közgyűlés elé terjesztett 1912. évi mérlegelő előtűnik fekvő jelentéséből látjuk, hogy az 1912. december 31-én érvényben volt életbiztosítási tőkeösszegek 1.267.209.909 korona és 28 fillért tettek ki és az év folyamán bevett díjak 55.525.392 korona és 20 fillérre rúgtak. Az életbiztosítás osztály díjtartaléka 23.703.976 fillérrel 375.547.656 korona 67 fillérre emelkedett. Az életbiztosítottak osztály-alapja 7.141.183 korona 12 fillért tesz ki. A tűzbiztosítási ágban, beleértve a tűkörüveg biztosítást, a díjbevétel 18.926.541.149 korona biztosítási összeg után 32.462.892 korona 58 fillér volt, miből 11.326.023 korona 37 fillér viszontbiztosításra fordított, úgy, hogy a tiszta bevétel 21.136.869 korona 21 fillérre rúgott és ez összegből 15.302.274 korona 59 fillér mint díjtartalék minden tehertől menten jövő évre vitették át. A jövő években esedékessé váló díjkötelezvények összege 155.630.256 korona 27 fillér. A betörésbiztosítási ágban a díjbevétel 1.636.426 korona 93 fillérre rúgott, miből levonván a viszontbiztosítás, a tiszta díjbevétel 916.019 korona 81 fillért tett ki. A szállítmánybiztosítási ágban a díjbevétel kitétt 6.048.766 koronát, mely a viszontbiztosítások levonása után 2.793.257 korona 34 fillérre rúgott. Károkért a társaság 1912-ben 49.019.662 korona 23 fillért és alapítása óta 1.112.818.121 korona 56 fillért fizetett ki. E kártérítési összegből hazánkra 222.785.821 korona 22 fillér esik. A nyereség tartalékok közül, melyek összesen 17.264.558 korona 20 fillérre rúgnak, különösen kiemelendők: az alapszállítvány szerinti nyereség tartalékok, mely 7.360.599 korona 28 fillért tesz ki, az értékpapírok árfolyam ingadozására alakított tartalék, mely az ideai átalakítással együtt 7.924.932 korona 13 fillérre rúg, továbbá felemelendő a 160.000 koronára rúgó kétes követelések tartaléka és az ingatlan tartalék, mely az ideai áttalással 2.219.026 korona 79 fillért tesz ki. Részvényenként 720 arany frank osztalék kerül ki fizetésre. A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek elsőrangú értékekben vannak elhelyezve, az ideai átalakítások folytán 416.840.622 korona 40 fillérrel 434.367.388 47 fillérre emelkedtek, melyek következőképpen vannak elhelyezve: 1. Ingatlanok és jelzálog követelések 104.161.605 korona 92 fillér. 2. Életbiztosítási kötvényekre adott kölcsönök 45.159.521 korona 06 fillér. 3. Értékpapírok 242.002.442 korona 88 fillér. 4. Követelések államoknál és tartományoknál 40.422.113 korona 73 fillér. 5. Tárcsa váltók 626.815 korona 16 fillér. 6. Készpénz és az intézet követelése a hitelezők követeléseinek levonásával 1.995 ezer 889 korona 72 fillér. Összesen 434.367.388 korona 47 fillér. Ezen értékekből 82 millió korona magyar értékekre esik. A „Minerva” általános biztosító r.t. Budapesten, — mely az Assicurazioni Generali leányintézete, — egyéb ágazatán kívül foglalkozik a kezességi- és óvadék-, valamint az eltulajdonítás-, lopás-, hűtlen kezelés- és sikkasztás elleni biztosítással, nemkülönben a versenylovak, telivérek és más értékes tenyészállatok biztosításával, mely új ágazatokat nevezett társaság vezetett be hazánkban.

Szerkesztői üzenetek.

Szatmár. Köszönöm sorait. Képtelen vagyok most írni. Csak élvezem a sok levelet. Sok üdvözlöt.

Azon jóbarátainak és ismerőseimnek, kik névnapomra felkerestek, ezúton mondok hálás köszönetet.

G. A pályázat hosszúsága miatt á 4 korona. Kétszer fog megjelenni, tehát.....

Dicsőszentmárton. A jóakarot köszönjük; sajnos nem honorálhattuk egészében, mert csütörtökön reggel kaptuk; a lapzárás pedig kedden este történik. Így csak rövid kivonatan hozhattam.

Sárga Rózsák megérkeztek. Sorra kerül. Megkaptam az Ellenzékét is. Szép és dícséretes, hogy úgy ragaszkodik lapjaihoz. S bukásukat megkönnyezte. A mi véleményünket a nevezett lapról tetszik ismerni. Ejtsem egy könnyet az OE. lap kimulására is. Szíves üdvözléttel.

Május királynője. Megjött. Ügylátszik az egész világ tárcákat ír. Amlyt kaptunk mostanában, hogy féltévig is elég. Lapunk pedig oly szűk terjedelemben.

Dr. K. Azt a kedves ismertetést előbb más lapban olvastuk s így nem közölhetjük **Zalaszántó.** Megkaptam. De később jöhet csak. Üdvözlöm.

A nagyszombeni eset-et köszönöm. Önnét oly kevés, majdnem semmi a hírszolgálat. Pedig máshol olvasom. Miért? Hódolat.

Érdeklődő. A zsinati dekretumokhoz javaslatokat tenni joga van. Hiszen azért küldötték szét. A nyomtatás is azért történt csak az egyik hasábon, hogy esetleges megjegyzéseit mindenki megtehesse mindjárt olvasás közben és hogy a korona gyűléseken elő is adhassa.

Dr. H. M. Kolozsvár. Az Ön kívánsága szerint igazán nehéz dolga lett volna a bizottságnak. Azt, hogy a plebános mindent együtt kapjon meg, amire csak szüksége van, csak úgy lehetett volna elérni, ha egy teljes dogmatikát, moralist, pasztorálist, egyházjogot, még egyháztörténelmet, sőt szentírást és szentírás magyarázatot is nyomattak volna a zsinati határozatok mellé. Még így sem lett volna minden együtt. Hiányoztak volna, hogy többet ne említsünk a predikációk is.

O. D. Köszönöm a meghívást. Lélekben ott leszek e hó 20-án

G. S. Verse megérkezett, most van híralat alatt.

Leلكi otthon. Csak beküldött könyvek-ről írunk.

Pályázat.

Az ujonnan szervezett csikszentmihályi önálló kántori állásra a 2129—1913. sz. főpásztori kegyelmes engedély alapján egyháztanács folyó évi április 26-i határidővel pályázatot hirdet.

Javadalom: 1. A hívek által többnyire készpénzben fizetett kepeérték 790 korona. 2. Szentmihályból 22 korona. 3. Birtokváltási alaphól 36 korona. 4. Birtokregálé alaphól évi 5 korona. 5. Mise és stóladijakból 250 korona. 6. 26 hold 1390 négyszögöl birtok évi jövedelme díjleवल szerint 430 korona. 7. Fakepe illetmény a pátronus község pénztárából 120 korona. 8. Erdőlési és legeltetési jog. 9. Kijavított faház 2 szobával, konyhával, kamrával és pincével. 10. Javítandó csűr, sütőház, sertésöl, tyúköl, istálló és szekérszín. Vete-ményes és gyümölcsöskert.

Kötelelsségei: 1. Az összes kántori teendőknél végzése úgy anya-, mint az ajnádi filiális teplomban a lelkész utasítása s a helyi gyakorlat szerint. 2. Mindkét községi iskolában a lelkész akadályoztatása esetén a hittan tanítása. 3. Nevezett iskolákban heti egy-egy óra alatt úgyszintén az ifjúsággal is alkalmas időben az egyházi énekek betanítása.

Pályázhatnak okleveles kántorok, kik kántori oklevéllel, esetleg működési bizonyítványokkal, s mindenestere illetékes lelkésziük ajánló levelével fölszerelt pályázati kéresiket fentti határidőig a csikszentmihályi plebánia hivatalhoz be-küldeni, valamint folyó évi április 27-én nagymise alatt és az azután következő kántori próbán saját költségükön résztvenni tartoznak. Az állás főpásztori kinevezés után azonnal elfoglalandó.

Csikszentmihály, (posta, vasútállomás helyben) 1913. április 10-én.

Gábosi Dénes.
egyházt. e.nok.

Fleischer János

(Keresztény katolikus cég.)

egyházi ruha és reverenda szabó
PÉCS, Ferenciek-u. 9.

Évek hosszú gyakorlata képesít a legjobb szabású, minőségű és finoman kidolgozott reverendák és címádák, pepi civil öltönyök előállítására. Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. **Mindenmü egyházi ruhák:** casulák, pluvialék velumok, baldachinok, minisztránsruhák zászlok, lobogók, karingek, álbák, kehelyruhák stb. készíttetnek.

Nem kell sem Budapestre sem Bécsbe menni. Üzletem **versenyképes** minden pesti vagy bécsi céggel úgy **szabászat, mint ár és minőség** tekintetében. Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól eszközölteknak.

Költségvetés és árjegyzék ingyen! Személyesen is megjelenek!

o Erdélyi o
hegyi borok

Erdély egyik legrégibb ke-resztény cégénél

Keleti L.

szőlőbirtokos és bor nagy-kereskedőnél kapható

Szászsebes o
o Szeben m.

Ára hektoliterenként:

1912. évi zamatos erdélyi fehér asztalibor K 65.—
1911. évi zamatos erdélyi fehér asztalibor K 78.—
1911. évi marosmenti finom fehér bor, erős K 85.—
1905. évi pécseyebor, fehér, finom, erős . . K 95.—
Legfinomabb erős erdélyi hegyi fajborok .

Ó Rizling, fehér . . . K 100.—
Ó Som . . . K 110.—
Ó Muskotály fehér . . K 120.—
Ó Burgundi vörös . . K 100.—

Megrendeléseket utánvét, hitelképes egyéneknél 3 havi hitel mellett, általam kölcsön adott (vagy megrendelő saját hordójában) 56 literen felüli hordókban teljesíték, mely hordókat 8 héten belül tisztán és sértetlen állapotban bérmentve visszaveszek. 100 literen aloli megrendelésnél az árak literenként 2 fillérrel magasabbak. Postai mintadolozókban 1 decis mintákat darabonként 60 fillér levélbelyeg beküldése ellenében franco küldök. Posta és vasut-állomás: SZÁSZSEBES.

Hinger József

asztalos mester Gyulafehérvár
Széchenyi-utca 10. sz., (saját ház) a Jickeli-féle vasraktárral szemben

K épület munkát, festett, mas-siv és furnéros butormunkát,
E portálé és boltberendezést,
S úgyszintén javításokat is el-fogad. Szállit és lerak tölgy
Z és bükkparketát. Árjegyzék
I szerint vendéglői, irodai és
T ebédlőszékeket, tükröket mé-ret szerint. Raktáron tart minden fajta fakoporsókat is.

Lelkiismeretes és pontos kiszolgálás. — Szolid árak. Terwrajzok díjtalanul készíttetnek.

Ruzsinszky Béla

géperőre berendezett
oltárépitő műhelye
PÉCS, MAJLÁTH-U. 25. SZ.

Megbízható katolikus cég!

A pécsi orsz. kiállításon az iparművészeti
társulat által arany éremmel kitüntetve.

Készít és elvállal

mindennemű templom berendezési és fel-
szerelési tárgyak, u. m.:

oltár, szószék, gyóntató-
szék, templompadok,
szentély-korlát és egyéb
felszerelési tárgyak készi-
tését, szállítását, régi
oltárok aranyozását és
átalakítását.

Pontos rajzzal és költségvetéssel
készséggel szolgálók.

Több kisebb méretű vagy több na-
gyobb megrendelésnél személyes
megjelenés.

Lelkiismeretes kiszolgálás!

Több elismerő nyilatkozat.

Püspöki Lyceumi Könyvnyomda

bérlő SCHÄSER FERENC
KÖNYV- és PAPIRKERESKEDÉS, KÖNYVNYOMDA
KÖNYVKÖTÉSZET — GYULA FEHÉRVÁR.

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát mindennemű irodai
cikkekben, író- és fogalmazványpapirosokban, stb.

Teljes irodaberendezések modern amerikai rendszerben.

Egyházi nyomtatványok

mindig raktáron vannak és azonnal szállíthatók.

**Készít Mű- és ujságnymást
különös versenyképes árban**

Mindennemű nyomtatványok a modern igényeknek megfelelően.

Minden — bárhol és bárki által hirdetett könyv, zenemű vagy folyó-
irat általam eredeti áron beszerezhető. Árjegyzék és költségvetés ingyen!

Boda József

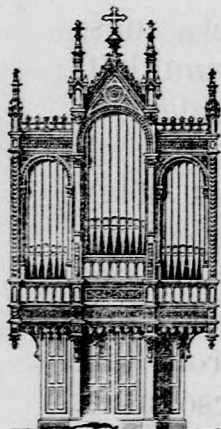
orgona- és harmonium-építő
CSIKTAPLOCÁN.

Van szerencsém a főtiszt. papság és m. t.
egyháztanács tudomására hozni, miszerint
orgona- és harmonium-építő

műhelyemet

teljesen ujonnan
rendeztem be, minek
utánna módomban áll a
legnagyobb szabású
orgona-építést is
elvégezni. Bárminemű
javításokat átalakításo-
kat jutányos árban,
pontosan eszközölök.

A n. é. közönség pártfogását
kéri, kiváló tisztelettel

Boda József orgona- és harmonium-építő
CSIKTAPLOCÁN.

ALAPITVA 1898.

ALAPITVA 1898.

Valóban jó

és szépen égő

méhviaszgyertya

4 kilótól kezdve bérmentve
kapható

Dokupil Lajos
viaszgyertya gyárosnál
NAGYLÉVÁRDON.

(Pozsonymezőye.)

Nagyobb vételnél 15—20%
árengedmény.

Árak különként:

2-40 K., 3-20 K., 4 K., 5 K., II.